

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1968-1969

11 JUNI 1969

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 1 van de wet van 31 mei 1888 waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel zijn ingevoerd.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1) UITGEBRACHT

DOOR DE HEER VAN ROMPAEY.

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie wijdde twee zittingen aan de bespreking van het onderhavige wetsvoorstel. Het werd door de indieners als volgt toegelicht:

Artikel 1 van de wet van 31 mei 1888 bepaalt dat de voorwaardelijke invrijheidstelling kan verleend worden aan de veroordeelde, die ten minste het derde van zijn straf heeft ondergaan, op voorwaarde dat de duur van de reeds ondergane opsluiting meer dan drie maanden bedraagt.

Voor de recidivisten moet de duur van de reeds ondergane straf overeenkomen met minstens tweederde van de straf, en bovendien zes maanden te boven gaan.

(1) Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer De Gryse.

A. — Leden: de heren Charpentier, De Gryse, Mevr. De Riemaecker-Legot, de heren Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems. — de heren Baudson, Boel, De Keuleneir, Deruelles (Henri), Glinne, Hurez, Mathys. — de heren Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude. — de heren Belmans, Leys. — de heer Laloux.

B. — Plaatsvervangers: de heren Chabert, Meyers, Remacle, Suykerbuyk. — de heren Geldolf, Juste, Nyffels, Radoux. — de heren Lerouge, Olivier, Pede. — de heer Raskin. — de heer Rouelle.

Zie:

43 (B. Z. 1968):

— N° 1: Wetsvoorstel.

Chambre des Représentants

SESSION 1968-1969

11 JUIN 1969

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article premier de la loi du 31 mai 1888 établissant la libération conditionnelle et les condamnations conditionnelles dans le système pénal.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR M. VAN ROMPAEY.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre Commission a consacré deux réunions à l'examen de la présente proposition de loi. Son auteur a commenté celle-ci comme suit:

L'article premier de la loi du 31 mai 1888 prévoit l'octroi éventuel d'une libération conditionnelle au condamné qui a subi au moins le tiers des peines, à condition que le minimum de l'incarcération déjà subie dépasse trois mois.

Pour les récidivistes, la durée de l'incarcération déjà subie doit correspondre au moins aux deux tiers des peines et doit, en outre, dépasser six mois.

(1) Composition de la Commission:

Président: M. De Gryse.

A. — Membres: MM. Charpentier, De Gryse, Mme De Riemaecker-Legot, MM. Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems. — MM. Baudson, Boel, De Keuleneir, Deruelles (Henri), Glinne, Hurez, Mathys. — MM. Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude. — MM. Belmans, Leys. — M. Laloux.

B. — Suppléants: MM. Chabert, Meyers, Remacle, Suykerbuyk. — MM. Geldolf, Juste, Nyffels, Radoux. — MM. Lerouge, Olivier, Pede. — M. Raskin. — M. Rouelle.

Voir:

43 (S. E. 1968):

— N° 1: Proposition de loi.

Het is onmogelijk te begrijpen waarom de wet die tweede voorwaarde stelt. In elk geval benadeelt een dergelijke regeling de gedetineerden die tot gevangenisstraffen van korte duur zijn veroordeeld.

Inderdaad, wanneer de gevangenisstraf niet meer dan drie maanden, — zes maanden voor recidivisten — bedraagt, heeft de gedetineerde geen enkele kans om een voorlopige invrijheidstelling te bekomen.

Welnu, het is vooral deze categorie van veroordeelden die het meest in aanmerking komt voor deze gunstmaatregel.

Daarbij komt nog dat voor degene die veroordeelden is tot vier of vijf maanden hechtenis, de kans op voorwaardelijke invrijheidstelling gering is, daar de procedure voor de invrijheidstelling meestal verscheidene weken in beslag neemt. Doorgaans heeft de veroordeelde zijn straf vrijwel volledig uitgezeten op het tijdstip waarop hem de invrijheidstelling werd toegestaan.

Er zijn gevallen bekend waarin de betrokkene er de voorkeur aan gaf de voorwaardelijke invrijheidstelling te weigeren en de weinige weken hechtenis vóór zijn definitieve invrijheidstelling liever uitzat dan in ruil voor die enkele weken vrijheid de proeftermijn van twee jaar, bepaald bij de wet, te moeten ondergaan. Dergelijke gevolgen heeft de wetgever zeker niet gewild. Daarom wordt voorgesteld :

1) in artikel 1 van de wet van 31 mei 1888 in fine van de eerste alinea de woorden « op voorwaarde echter dat zij reeds langer dan drie maanden hebben gevangen gezeten » weg te laten.

2) in de tweede alinea van hetzelfde artikel de woorden « zes maanden te boven gaan en » weg te laten.

De Minister deed opmerken dat, alhoewel het voorstel op het eerste gezicht sympathiek lijkt, de ingewonnen adviezen, waaronder dit van de procureur-generaal ongunstig zijn. Bovendien blijkt uit de vergelijking van het thans in België vigerende systeem met dit van andere landen, dat de Belgische regeling niet de nadeligste is.

Hieronder geven we een overzicht van de voorwaarden tot het bekomen van de voorlopige invrijheidstelling in een aantal Europese landen.

Frankrijk. — De veroordeelde moet :

a) drie maanden hechtenis hebben uitgezeten, indien het een primair veroordeelde betreft en de straf minder bedraagt dan zes maanden;

b) de helft van de straf hebben uitgezeten, indien het een primair veroordeelde betreft veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes maanden of meer;

c) zes maanden hechtenis uitgezeten hebben indien het een recidivist betreft veroordeeld tot een straf lager dan negen maanden;

d) tweederde van de straf hebben uitgezeten indien het een recidivist betreft veroordeeld tot een straf van negen maanden of meer;

e) vijftien jaar hebben uitgezeten, indien hij werd veroordeeld tot levenslange hechtenis;

f) tweederde van de straf, vermeerderd met vier jaar, indien hij werd veroordeeld tot een correctionele gevangenisstraf en tot verbanning;

g) tweederde van de straf, vermeerderd met zes jaar, indien hij werd veroordeeld tot een criminele gevangenisstraf en tot verbanning.

Italië. — De veroordeelde moet hebben ondergaan :

a) de helft van de gevangenisstraf indien het een primair veroordeelde betreft en indien hij nog een straf van vijf jaar dient uit te zitten;

On aperçoit mal la raison pour laquelle la loi impose cette seconde condition. Il est évident que ce système est défavorable aux détenus condamnés à de courtes peines.

En effet, lorsque l'emprisonnement ne dépasse pas trois mois (six mois pour les récidivistes) les détenus se voient en fait interdire toute possibilité de libération conditionnelle.

Or, ce sont précisément ces condamnés qui entrent le plus en ligne de compte en vue de bénéficier de cette faveur.

En outre, il s'y ajoute que, pour celui qui est condamné à quatre ou cinq mois de détention, la chance d'obtenir une mise en liberté conditionnelle est faible, la procédure de mise en liberté exigeant généralement plusieurs semaines. En général, le condamné a purgé la quasi-totalité de sa peine au moment où la mise en liberté lui est accordée.

Il est des cas où l'intéressé a préféré refuser la mise en liberté conditionnelle et purger les quelques semaines de détention avant sa mise en liberté définitive que de devoir subir, en échange de ces quelques semaines de liberté, le délai d'épreuve de deux ans prévu par la loi. Le législateur n'a certainement pas voulu de telles conséquences. C'est pourquoi il est proposé :

1) à l'article premier de la loi du 31 mai 1888, de supprimer, in fine du premier alinéa, les mots « pourvu que la durée de l'incarcération déjà subie dépasse trois mois »;

2) au deuxième alinéa du même article, de supprimer les mots « dépasser six mois et ».

Le Ministre a fait observer que, bien que la proposition paraisse sympathique au premier abord, les avis recueillis, parmi lesquels celui des procureurs généraux, sont défavorables. En outre, la comparaison du système actuellement en vigueur en Belgique avec celui qui est appliqué dans d'autres pays montre que le régime belge n'est pas le plus désavantageux.

Voici un aperçu des conditions d'obtention de la mise en liberté provisoire dans un certain nombre de pays européens :

France : Le condamné doit :

a) avoir subi une détention de trois mois s'il s'agit d'un condamné non-récidiviste et si la peine est inférieure à six mois;

b) avoir accompli la moitié de la peine, lorsqu'il s'agit d'un condamné non-récidiviste, condamné à un emprisonnement de six mois ou plus;

c) avoir subi six mois de détention, lorsqu'il s'agit d'un récidiviste, condamné à une peine de moins de neuf mois;

d) avoir accompli les deux tiers de la peine lorsqu'il s'agit d'un récidiviste, condamné à une peine de neuf mois ou davantage;

e) avoir accompli quinze ans de prison lorsqu'il a été condamné à la détention à perpétuité.

f) avoir subi les deux tiers de la peine, augmentée de quatre ans, s'il a été condamné à une peine correctionnelle et à la déportation;

g) avoir subi les deux tiers de la peine, augmentée de six ans, s'il a été condamné à un emprisonnement criminel et à la déportation.

Italie : Le condamné doit avoir subi :

a) la moitié de l'emprisonnement, s'il s'agit d'un condamné non-récidiviste et s'il doit encore purger une peine de cinq ans;

b) drierde van de straf, indien het een recidivist betreft en indien hij nog een gevangenisstraf van vijf jaar dient uit te zitten.

Nederland : de veroordeelde moet tweederde van de straf of van de samengevoegde straffen met een minimum van negen maanden hebben ondergaan.

Luxemburg : de veroordeelde moet drierde van zijn straf hebben ondergaan.

Duitsland : de veroordeelde moet tweederde van de straf met een minimum van drie maanden hebben ondergaan.

De Minister onderstreepte dat de indiener van het wetsvoorstel onvoldoende heet rekening gehouden met de *ratio legis* van de wetgeving terzake.

Al te veel wordt de voorwaardelijke invrijheidstelling als een recht beschouwd, dan wanneer zij enkel een gunstmaatregel is. Bovendien moet men rekening houden met de evolutie van ons strafrecht. Inderdaad, steeds meer wordt het stelsel van de halve vrijheid en van de weekeind-arresten toegepast. Trouwens, mocht dit voorstel aangenomen worden, dan zal het praktisch geen effect sorteren vermits de straffen van minder dan drie maand niet worden uitgevoerd, tenzij in enkele bepaalde gevallen, zoals dronkenschap aan het stuur en verlating van familie. Voor deze gevallen zou het wetsvoorstel evenmin enig nut opleveren daar de voorwaardelijke invrijheidstelling hier niet wordt toegestaan.

In dit verband wees de Minister op het bestaan van een desbetreffende omzendbrief. Hij legde er evenwel de nadruk op dat deze instructies vanzelfsprekend niet mogen gepubliceerd worden.

Verscheiden leden deden nog opmerken dat men in hun respectievelijke arrondissementen met deze instructies geen rekening schijnt te houden.

De Minister deelde nog mede dat hij zich aanvankelijk voorgenomen had de vereiste minimumduur van de ondergane gevangenisstraf van drie op twee maanden te brengen; van de zijde van de parketten werden daartegen bezwaren naar voren gebracht.

Het enig artikel van het wetsvoorstel werd aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Dit verslag werd eveneens eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

R. VAN ROMPAEY

De Voorzitter,

A. DE GRYS

b) les trois quarts de la peine, s'il s'agit d'un récidiviste et s'il doit encore purger une peine de cinq ans.

Pays-Bas : Le condamné doit avoir subi les deux tiers de la peine ou des peines cumulées, le minimum étant de neuf mois.

Luxembourg : Le condamné doit avoir subi les trois quarts de sa peine.

Allemagne : Le condamné doit avoir subi les deux tiers de sa peine, le minimum étant de trois mois.

Le Ministre a fait observer que l'auteur de la proposition de loi n'avait pas tenu suffisamment compte de la « ratio legis » de la législation en la matière.

La libération conditionnelle n'est que trop souvent considérée comme un droit, alors qu'elle ne constitue qu'une mesure de faveur. En outre, il faut tenir compte de l'évolution de notre droit pénal. En effet, de plus en plus il est fait application du régime de semi-détention et d'arrêts de fin de semaine. Par ailleurs, si la proposition était adoptée, elle serait pratiquement sans effet, étant donné que les peines de moins de trois mois ne sont pas exécutées, si ce n'est dans certains cas précis, comme l'ivresse au volant et l'abandon de famille. La proposition de loi ne présenterait pas davantage d'utilité dans ces cas, la libération conditionnelle n'étant alors pas accordée.

Le Ministre a signalé l'existence d'une circulaire à ce sujet. Il a néanmoins insisté sur le fait que ces instructions ne peuvent évidemment pas être publiées.

Divers membres ont encore fait observer qu'il ne semble pas être tenu compte de ces instructions dans leurs arrondissements respectifs.

Le Ministre a fait savoir en outre qu'il s'était proposé initialement de ramener de trois à deux mois la durée minimum requise en ce qui concerne la peine d'incarcération subie. Cette proposition s'est heurtée à des objections de la part des parquets.

L'article unique de la présente proposition de loi a été adopté par 10 voix contre 2.

Le présent rapport a été également adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

R. VAN ROMPAEY

Le Président,

A. DE GRYS